

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

ประชากร

สุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย 4 กลุ่ม คือ ตัวแทนเกษตรกร (ผู้ผลิต) พ่อค้าคนกลาง (ผู้ที่ทำหน้าที่ในการกระจายสินค้า) พ่อค้าปลีก และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น เกษตรจังหวัด เจ้าหน้าที่จากกรมวิชาการเกษตร เจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตร เป็นต้น ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ คณะผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มเกษตรกรตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yemeni ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ดังกล่าว

กลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

กำหนดให้ e คือ ความคลาดเคลื่อนของการเลือกตัวอย่าง ณ ระดับ 10%

N คือ ขนาดของประชากร

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

จากวิธีการสุ่มตัวอย่าง ดังกล่าว พบว่า จากการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติเกษตรกรที่ได้รับการจดทะเบียนระบบ GAP ปี 2555 จากสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 (สวพ. เขต 1) พบว่าในภาคเหนือจังหวัดที่มีเกษตรกรที่ได้รับการจดทะเบียน GAP มากที่สุดได้แก่จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1,268 คน รองลงมาได้แก่จังหวัดลำพูน เชียงราย และพะเยา จำนวน 160, 107 และ 3 คน ตามลำดับ ดังนั้นจึงได้มีการวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากเกษตรกรพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ทั้งหมด เนื่องจากมีจำนวนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนมากที่สุด โดยเฉพาะเกษตรกรผู้ผลิตผัก GAP ในพื้นที่อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 210 ราย

สำหรับจำนวนตัวอย่างพ่อค้าคนกลาง และพ่อค้าปลีก ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ในการกระจายผลผลิตผักที่ผ่านมาตรฐาน GAP เป็นข้อมูลที่ค้นแปรตามข้อมูลภาคสนามจริงว่า เกษตรกรแต่ละรายมีช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง และพ่อค้าปลีกรายใดบ้าง แล้วทำการสัมภาษณ์คน

กลางเหล่านั้นทั้งหมด รวมทั้งได้มีการสัมภาษณ์ตัวแทนจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอฝาง เจ้าหน้าที่สหกรณ์ผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ฝาง จำกัด เป็นต้น

เครื่องมือในการวิจัย

(1) โปรแกรม Microsoft Excel Version 2010 เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนการตลาด และส่วนเหลือการตลาด

(2) โปรแกรม SPSS Version 13.0 เพื่ออธิบายสภาพข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

คือประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย 4 กลุ่ม คือ เกษตรกร (ผู้ผลิต) คนกลาง (ผู้ที่ทำหน้าที่ในการกระจายสินค้า) สถานที่จัดจำหน่ายสินค้า และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น เกษตรจังหวัด เจ้าหน้าที่จากกรมวิชาการเกษตร เป็นต้น ในพื้นที่ 4 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน เชียงรายและพะเยา ซึ่งการได้มาของข้อมูลภาคสนาม ทำจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และสัมภาษณ์แบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

คือ ข้อมูลจากเอกสารที่ได้มีการเก็บรวบรวมไว้แล้ว อาทิ เช่น จากหนังสืองานวิจัย รายงานทางสถิติต่างๆ ตลอดจนข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Internet) เป็นต้น

3. สถานที่เก็บข้อมูล

- แหล่งผลิตผักของเกษตรกรที่ ได้รับมาตรฐานการรับรองตามระบบ GAP ในพื้นที่อำเภอฝาง อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 210 ราย
- สถานที่จัดจำหน่ายผลผลิตผักที่ผ่านมาตรฐาน GAP
- สำนักงานเกษตรจังหวัด เจ้าหน้าที่จากกรมวิชาการเกษตร และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ฝาง จำกัด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงปริมาณ โดยวิธีการวิเคราะห์จำแนกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระบบตลาด (Marketing System) ผักที่ผ่านมาตรฐานการรับรองตามระบบปฏิบัติการเกษตรที่ดี (GAP) วัตถุประสงค์ข้อนี้ ต้องการศึกษากิจกรรมการผลิต ไปยังสถานที่จัดจำหน่ายสินค้า เพื่อแสดงการดำเนินกิจกรรมการเคลื่อนย้ายสินค้าจากผู้ผลิต ไปยังผู้บริโภคหรือตลาด โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา และสร้างแผนภาพแสดงช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตผัก ที่ผ่านมาตรฐานการรับรองตามระบบปฏิบัติการเกษตรที่ดี (GAP)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาดัชนีทุนทางการตลาด และส่วนเหลือการตลาดของผักที่ผ่านมาตรฐานการรับรองตามระบบปฏิบัติการเกษตรที่ดี (GAP) วัตถุประสงค์ข้อนี้ ต้องการศึกษาดัชนีทุนทางการตลาด ที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆ เช่น การขนส่ง การกระจายสินค้า การคลังสินค้าในการเคลื่อนย้ายสินค้าจากผู้ผลิต ไปยังผู้ที่ทำหน้าที่ในการกระจายสินค้า และไปสู่สถานที่ในการจำหน่ายสินค้า และศึกษาดัชนีส่วนเหลือทางการตลาดที่เกิดจากการส่งมอบสินค้าจากผู้ผลิต ไปยังผู้ที่ทำหน้าที่ในการกระจายสินค้า และไปยังสถานที่ในการจำหน่ายสินค้า การวิเคราะห์ในส่วนนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณในการคำนวณหาต้นทุน และส่วนเหลือการตลาด และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพในการเขียนบทวิเคราะห์ต้นทุน และส่วนเหลือการตลาด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคทางการตลาด (4P's) ของผักที่ผ่านมาตรฐานการรับรองตามระบบปฏิบัติการเกษตรที่ดี (GAP) วัตถุประสงค์ข้อนี้ ต้องการศึกษาดัชนีปัญหาและอุปสรรค ที่เกิดขึ้นทางการตลาด (4P's) โดยใช้ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด เช่น ปัญหาด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการตลาด และการส่งเสริมการตลาด ของผู้ผลิตสินค้าเกษตร ผู้ที่ทำหน้าที่ในการกระจายสินค้า และผู้ที่ทำหน้าที่ในการจัดจำหน่ายสินค้า ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากเกษตรกร และคนกลางต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา